Kuidas?

Vedelikupõhise günekotsütoloogilise uuringu käigus uuritakse tupevõlvilt, emakakaelalt ja emakakaelakanalist spaatli või harjaga võetud rakulist materjali, mis on loputatud eeltäidetud fikseeriva lahusega ThinPrep proovianumas. LBC teostamisel kasutab SYNLAB Eesti Hologic® ThinPrep® tehnoloogiat. LBC proovimaterjalist on võimalik 30 päeva jooksul tellida lisaanalüüse (nt STLI põhjustavaid patogeene).

LBC uuringuid saab tellida nii elektrooniliselt kui ka pabersaatekirjaga. **LBC uuringu adekvaatseks hindamiseks on kohustuslik edastada laborile kliinilis-laboratoorne informatsioon:**

- eelmise günekotsütoloogilise uuringu tulemus ja teostuse aeg;
- konkreetseid günekoloogilisi seisundeid ja haigusi kajastavad diagnoosid või vastav kliiniline info, HPV staatus;
- varasemad emakakaela konisatsioonid/operatsioonid ja teostamise aeg;
- kasutatavad hormoonpreparaadid, ESV-d, viimase menstruatsiooni aeg, menopausi algus, rasedus.

LBC proovi võtmine on tavapärane günekoloogiline protseduur, kuid lähtuvalt erinevate tarvikute kasutamisest (harjad, spaatlid), võib proovimaterjali kogumine proovianumasse erineda. Proovivõtujuhendid on leitavad SYNLABi kodulehel asuvast Laboriteatmikust.

SYNLAB Eesti klienditugi
Tel: 17123
E-post: klienditugi@synlab.ee
www.synlab.ee

Vedelikupõhine günekotsütoloogiline uuring (LBC)

Arsti meelespea

Miks?

Emakakaelavähi ja emakakaela vähieelsete muutuste avastamiseks kasutatakse esmaseks diagnostikaks üldtunnustatud Papanicolaou meetodil tehtud günekotsütoloogilist äigepreparaati. Uus ja võimalusterohke vedelikupõhine günekotsütoloogiline uuring (LBC – *liquid-based cytology)* on edasiarendus, mis asendab täies mahus konventsionaalse meetodi.

LBC uuringuks võetav proovimaterjal spetsiaalses lahuses:

- Hoiab ära rakkude mehaanilise deformatsiooni;
- Tagab kvaliteetsema proovimaterjali, vähendades ebaadekvaatsete analüüside hulka;
- Ei nõua eraldi preparaadi tegemist ja selle fikseerimist proovivõtja poolt, mistõttu on materjali mugav võtta ja laborisse saata.

LBC võimaldab lisaks rakkude hindamisele määrata samast proovimaterjalist:

- Inimese papiloomviirust (HPV) - hinnatakse kõrge riskiga genotüüpide leide ning raporteeritakse leiu korral genotüübid 16 ja 18/45;
- Sugulisel teel levivaid infektsioone (STLI) põhjustavaid patogeene kasutades molekulaardiagnostilisi meetodeid.

Kellele?

Emakakaelavähi sõeluuring

Alates 2021. aastast on emakakaelavähi riiklikus sõeluuringus konventsionaalne äigepreparaat asendunud uudse LBC meetodiga, mis on kombineeritud kõrge riski HPV määramisega. Esmalt määratakse uuringuproovist kõrge riski HPV staatus ning selle positiivse leiu korral teostatakse samast materjalist täpsustav LBC uuring.* Sõeluuringusse kaasatakse naised vanuses 30-65 eluaastat 5-aastase intervalliga.*

Sõeluuringu välised patsiendid

Lisaks organiseeritud sõeluuringule kasutatakse LBC uuringut vastavalt Eesti Naistearstide Seltsi ravijuhendile.**

- Emakakaela muutuste jälgimiseks ≥ 30-aastastel naistel, kellel on günekotsütoloogilises uuringus ASC-US, on soovituslik teostada HPV uuring või on lubatud korrata günekotsütoloogilist uuringut 12 kuu pärast.
- Emakakaela jälgimine muudel kliinilisel näidustusel – silmaga nähtavad lesioonid emakakaelal, ebaselged verejooksud genitaalidest, kontaktverejooksud (<30-aastasel valida esmasuuringuks günekotsütoloogiline uuring ja ≥30-aastasel on lubatud teostada kaksikuuring (HPV ja günekotsütoloogia)).
- Emakakaela konisatsiooni või hüsterektoomia järgselt günekotsütoloogiline uuring kaksiktesti osana 6 ja 24 kuud pärast ravi.
- 25-29-aastaste naiste jälgimisel 3-aastase intervalliga on soovituslik esmasuuring günekotsütoloogiline uuring.

**Lisainfo ja korralduse leiab Haigekassa kodulehelt ja infomaterjalidest.*
***Detailsem info Eesti Naistearstide Seltsi kodulehel (ens.ee/ravijuhendid)*

Laboratoorne diagnostika	Uuringu olemus ja tõlgendamine	Proovimaterjal	Proovinõu	Säilitamine	TAT-aeg	HK kood
Vedelikupõhine tsütoloogia (LBC)	Teostatakse ainult LBC uuring, soovi korral lisatellimus HPV/STLI tektajale 30 päeva jooksul peale proovi võtmist. Tõlgendus: rakulisi muutusi hinnatakse Bethesda süsteemi järgi.	Tsütoloogiline materjal emakakaelalt, tupest	ThinPrep® proovianum	Toatemperatuuril 30 päeva	10 tööpäeva	66822
Emakakaelavähi sõeluuring (HPV NAT paneel)	Reflekspaneel, mille korral esmalt teostatakse HPV NAT uuring ning selle positiivse tulemuse korral teostatakse samast materjalist automaatselt vedelikupõhine tsütoloogiline uuring. Tõlgendus: HPV tulemus väljastatakse negatiivse või positiivsena, positiivse tulemuse korral eristatakse ainult genotüüpe 16 ja 18/45; Ainult positiivse HPV korral teostatakse LBC, mille tulemusi hinnatakse Bethesda süsteemi järgi.				10 tööpäeva	66644, positiivse HPV korral lisandub 66821
HPV NAT paneel					10 tööpäeva	66612, positiivse HPV korral lisandub 66822
HPV NAT ja vedelikupõhise tsütoloogia paneel	Teostatakse alati nii HPV kui ka vedelikupõhine tsütoloogiline uuring. Tõlgendus: HPV tulemus väljastatakse negatiivse või positiivsena, positiivse tulemuse korral eristatakse ainult genotüüpe 16 ja 18/45; LBC tulemusi hinnatakse Bethesda süsteemi järgi.				10 tööpäeva	66612, 66822
Günekotsütoloogiline uuring (Pap-test)	Rakulisi muutusi hinnatakse Bethesda süsteemi järgi.	Äigepreparaat	Alusklaas, fikseeritud alkoholis	Toatemperatuuril, saatmine transportkarbis	10 tööpäeva	66807, 66809 või 66811
Kõrge riski HPV genotüüpeerimine	Positiivne tulemus kinnitab inimese papilloomiviiruse infektsiooni, väljastatakse iga genotüübi leid spetsiifiliselt. Negatiivne tulemus ei välista infektsiooni, vaid näitab antud proovimaterjalis määratavate HPV genotüüpide puudumist või on selle kogus proovimaterjalis allpool meetodi määramispiiri.	Emakakaela-kanalikaabe, tupekaabe	Steriilne tampooniga katsuti	Toatemperatuuril 24 tundi, 2 – 8 °C 14 päeva	2 tööpäeva	66612